

Edgard Pisani, hil da Pitrauren eta Iparraldeko laborarien laguna Parisen

Pello Zubiria Kamino

@pellozubiria

2006ko Lurramaren ugazaita izandako Edgard Pisani politikari frantsesa hil da 97 urterekin. Frantziako estatuaren zenbait une historiko barnetik bizitua –alemanen kontrako erresistentzia bezala Kaledonia Berriko burujabetasun gatazka– Europako nekazaritza politiken sustatzaile izan ostean azken hamarkadetan oso kritikoa izan zen. Iparraldeko baserritarrek bazuten berekin lagun on bat Parisen ondo kokatua.

Bizi izan balitz eta enteratu nor goresten zuten Atharratzeko pastoralean uztailearen 24an, Edgard Pisani oroitzapenek Euskal Herrira eramango zuten berriro. LARRUNek JohaÑe Pitrauri eskainitako zenbakian (*Laborari menditarrek esnarazi zituen lider zuberotarra*) Madalena mendi tontorrean 1962an eginiko argazkian ageri dira bi gizonak, Pisani ministroa eta Pitrau.

Pisani prestatzen ari zen Frantziako nekazaritzarako legedi berria, eta Pauen eginiko bileran Atharratzeko sindikalista gazteak liluratu omen zuten. Ministroak haren iritziak gertuagotik azaltzea proposaturik, Pitrauk erantzun: “Zurekin biltzeko prest nago baina ez jauregi batean, zatoz mendiko laborariak nola bizi diren ikustera”. 54 urte geroago, *Jean Pitrau* pastoralala estreinatua baino hilabete lehenago hil da 97 urterekin Pisani.

Mixel Berhokoirigoinek egin dio gorazarre *Laborari* astekarian: “*Pisani, la disparition d'une grande figure*”. Esker ona aitortu dio Berhokok, bera eta Euskal Herriko Laborantza Ganbara Frantziako estatuak 2009an epaileen aurrera eraman zituztelarik publikoki elkartasuna erakutsi zielako Pisanik. Aurretik ere Iparraldeko baserritarrei bere atxikimendua erakutsia zien, 2006ko Lurrama feriarenean ugazaita izatea onarturik.

Edgard Pisaniren hil ohar luzeak plazaratu ditu Frantziako prentsak (“*Mort d'Edgard Pisani, résistant et ancien ministre de De Gaulle et de Mitterrand*” titulupean *Le Monde*) eta Wikipedian ere

badu azalpen zehatza. 1918an Tunisian sortua, gaztetan Parisera iritsi eta goi funtzionario izateko ikasketak burutu zituen. Alemanen kontrako erresistentzian aritu zen: 1944ko abuztuan Parisko prefektura berreskuratzeko borroketan hartu zuen parte, frantsesez *Paris brule-t-il?* eta espainolez *¿Arde París?* titulaturako filmean Michel Piccolik jotzen zuen Pisaniren papera.

Gerra bukatzerako suprefeta kargua lorturik, Frantziako agintearen goi mailatan ibiliko zen karrera profesional osoan barrena: Barne ministroaren kabinete buru 1946an, ondoren prefeta, Defentsako kabinete buru, Lurralde Antolamendurako goi kontseiluko kide, 1953an senatari ageri François Mitterranden ondoan, ondoko urteetan hainbat dossier handiren arduradun, hala nola energia nuklearrari buruzkoan...

1961ean Michel Debrék Nekazaritza-ko ministro izendaturik, George Pompidouekin kargu berean egon zen estrena eta ondoren Etxebizitzaren eta Ekipamenduen ministro. Urte horietan guztietan, Frantziako karguak pilatzea ohikoa denez, segitzen zuen departamendu batetik edo bestetik hautetsi izaten, diputatu batzuetan, senatari bestetan, goi mailako funtzionario beti.

Politikan luzaz De Gaulleren gizona izanik, ezkerreko gaullista, 1974an Alderdi Sozialistara pasatu zen, hurbilago berrikitan hil den Michel Rocardengandik Mitterrandengandik baino: “Gaullismoa ezkerretik utzirik Alderdi So-

zialistan eskuinetik sartu eta azkenean PSren ezkerrean bukatu dut... Baina ez dut uste ni inoiz leku beretik aldatu naitzenik”. 1981etik Europako parlamentariaren biltzarrerako ere hautatu zuten eta laster Europako Batzordeko lehendakariorde ere bai.

1984an abertzale kanakiarrek sutan zeukaten Kaledonia Berriko egoera bideratzeko ardura eman zioten. Ministro postutik negoziatu zuen Jean-Marie Tjibaou lider historikoarekin “*independence-association*” deitu formula, hainbat polemika eragin zituen. 1988tik 1995era bitartean Mundu Arabiarren Institutuaren buru aritu zen. Erretreta hartu ondoren ere, Frantziako Kontseilu Ekonomiko eta Sozialaren kide egon zen Pisani.

Herrien elikadura burugabetza

Nekazaritzan eduki duen garrantzia Berhokoirigoinek azaldu du *Laborarin*. Pisani ministro kargutik bizi izan zituen 1960ko hamarkadan Frantziako eta Europako laborariak ezagututako aldaketa nagusiak. Alde batetik hiritarrek go-goan zeuzkaten gerra osteko gosetea eta arrazionamendua: bestetik nekazariak bizimodu duina eskatzen zuten, beste langileekin parekatzea. Testuinguru horretan sortu zen PAC Nekazaritza Politika Bateratu famatua, 1960ko hamarkadatik Euskal Herriko Iparraldeko landa eremuetako bizimodua eta paisaia errotik aldatu zituen.

Laborantzako produkzioa handitzea –benetako helburu nagusia– lortzeko

Argazki historikoan, Edgard Pisani gaztea –26 urte– Frantziako Erresistentziaren ekintza gogoangarri batean, 1944ko abuztuaren Paris berreskuratzen ari zirela, militar alemanekin prefekturaren errendizioa negoziatzetik irteten militante armatuek babesturik. Hortik aurrera abiatuko zen Pisaniren karrera politikoa, hil arteraino Frantziako goi karguetan edukiko zuena. Nekazaritza ministro zelarik 1962an ezagutu zuen hurbilagotik Euskal Herria, JohaÑe Pitrau zuberotarraren eskutik. Geroztik, ezkerreko baserriar euskaldunek Pisani lagun edukiko zuten Parisen.

neurriak ezarri ziren PACean: prezioak bermatu edozein izanik ere ekoiztutako kopurua, mugak zaindu Europako produktuak babesteko eta Europar Batasuneko herrialdeei lehentasuna eman norberak inportatu behar izatekotan.

1960ko hamarkadan irauli zen lurra lantzeko sistema osoa, baserriak mekanizatu, lanbidea teknifikatu, landare eta abereen selekzioan aurreratu. 30-50 hektareako baserriak behar ziren, horretara bideratu ziren nekazari gazteen formazioa, lurraren antolamendua, egitura administratiboak, legeak eta arauak. Aldaketaren oztopo ziren egitura zahartikuei aurre egiteko, Pisani ministroak bilatu zuen mugimendu kristaueetatik sortutako lider eta talde gazteen laguntza. Hala aurkitu zuen Euskal Herrian JohaÑe Pitrau la-

borari eta aktibista gaztea, solaskide egokia.

Baina Europa kapitalistaren hazkundeko urrezko aroa agortzen hasi zenean, dio Berhokoirigoinek, 1980ko hamarkadatik aurrera Pisanik adieraziko zuen laborantza politika batek bere helburuak lortu dituen jakin behar dela aldatzen, norabide berean jarraitzeak ez zuela ekarriko gehiegizko produktzioa, kutsadura handitzea eta finantzazko itotzea baizik.

Nekazaritzako produktuen liberalizazioaren kontra, herrien elikadura burujabetza aldarrikatu zuen. 2006ko Lurraman mintzatu zelarik, *Gara* egunkariak honela bildu zuen Pisanik zaharrak esana: “Frantziako eskualde guztietatik, Euskal Herria da gizakiaren eta naturaren artean eta landa eremuaren eta hiriaren artean lotura estuena aurkitu

dudana. (...) Zuek sinetsi egiten duzue egiten eta esaten duzuen. Nekazaritzako erakunde askok zerbaitetan ari diren plantak baizik ez dituzte egiten, oinarrian ezer aldatu gabe. Zuek egin egiten duzue esan duzuen eta esan egiten sinesten duzuen”.

Pisanik Lurraman aitortu zuen ez zela baikorra nekazaritzaren etorkizunaz, gaur nagusi diren sistema produktibistek desorekak handitzen dituztela mundu osoan, laborariak bortxatuz baserriak utzirik lan bila hirietara joatera. Bereziki aipatu zituen Asia eta Afrikako nekazariak, gosez ez hiltzearen hirietara migratu beste biderik ez dutenak: “Hau gelditu beharra dago. Gosez dagoen jende hori hezi dute burua makurtze eta obedientzian, baina iritsiko da eguna esango dutena: ‘Horrela ezin dugu jarraitu’”. ■

zuri begira

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com